

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for flatcoated retriever

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.04.2019

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning: Vår rases fremtid – vårt felles ansvar	3
Generelt	4
Rasens historie, bakgrunn og utvikling.....	4
Overordnet mål for rasen	5
Rasens populasjon.....	6
Registreringstall, antall kull og gjennomsnittlig kullstørrelse	6
Innavlsgrad	6
Bruk av avlsdyr	7
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	7
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	7
Prioritering og strategi for å nå målene	8
Helse.....	8
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	8
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter	8
Forekomst av reproduksjonsproblemer	11
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	11
Prioritering og strategi for å nå disse målene:	11
Mentalitet og bruksegenskaper.....	11
Jaktprøver, mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	11
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	11
Prioritering og strategi for å nå målene	12
Atferd	12
Atferdsproblemer	12
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	12
Prioritering og strategi for å nå målene	13
Eksteriør.....	13
Eksteriørbedømmelser.....	13
Overdrevne eksteriørtrekk.....	13
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål.....	13
Prioritering og strategi for å nå målene	13
Oppsummering.....	14
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål.....	14
Plan for videre arbeid i klubben:.....	14
Vedlegg.....	14

Innledning: Vår rases fremtid – vårt felles ansvar

Alle norske raseklubber fikk i 2013 i oppgave av NKK å utarbeide en langsiktig rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for sin rase. Hensikten er å definere og tydeliggjøre målene raseklubben har for rasen og beskrive dette i et RAS-dokument, som så skal fungere som et verktøy for å sikre sunn hundeavl også i fremtiden. I Norsk Retrieverklubb er arbeidet delegert til de forskjellige raserådene. Klubben og dens representanter vil komme til å ha dette som en høyt prioritert oppgave i årene fremover.

RAS skal ikke bare omhandle strategien for å nå kortsiktige og mer langsiktige mål, men skal også beskrive rasens historie og utvikling samt dagens situasjon når det gjelder bl.a. populasjon, bruksegenskaper, eksteriør, atferd og helse. For å finne ut mer om hvor vi står i dag tok raserådet i 2013 blant annet initiativ til å gjennomføre en stor helse- og atferdsundersøkelse for flatcoated retriever. Denne informasjonen skal også bidra til utarbeidelsen av RAS. Den gjennomføres i samarbeid med Norges Veterinærhøgskole. De har ansvar for bearbeidelse av data. Undersøkelsen er nå avsluttet med 779 svar, og det blir raserådets mandat i den neste femårsperioden å bruke dette materialet til å koordinere arbeid med prioriterte områder.

Det fremste ansvar for rasens fremtid ligger alltid hos den enkelte oppdretter og hannhundeier. Det er ytterst viktig å ha fokus på dette. I det øyeblikk man setter sin hund i avl, påvirker man i større eller mindre grad rasens fremtid. Faktorer som spiller inn er rasestandarden, både eksteriøre og mentale avlsmål, i tillegg til helse og genetisk fornuftig avl. For å lette dette arbeidet er planen altså å kartlegge situasjonen hvert femte år i dette dokumentet, i tillegg til å redegjøre for avlsmål og strategier som er relevante for vår rase. For å øke forståelsen for dette arbeidet, har vi også inkludert en beskrivelse av rasehistorikken, samt en redegjørelse for hvordan oppstarten av RAS foregikk.

RAS-dokumentet skal være et levende dokument, og ses på som et nødvendig bidrag til fremtidig avlsplanlegging. NRKs første utgave av RAS er dette dokumentet, som ferdigstilles i 2013. Deretter skal RAS revideres hvert femte år.

Vi har hatt, og kommer til å ha, stor nytte av svenske FRKs revisjoner av RAS. Det må presiseres at vi i Norge av ulike grunner ikke innehar de mengder av empiriske data som ligger til grunn for de svenske dokumentene. Dette betyr at vi nødvendigvis må bruke en del ressurser og tid på å opparbeide underlagsmateriale og innføre registrering av data. I mellomtiden ønsker vi å rette en stor takk til alle som har arbeidet med det svenske dokumentet.

Generelt

Rasens historie, bakgrunn og utvikling

Retrievere er en gruppe apporterende fuglehunder som fra begynnelsen av ble avlet fram for å dekke et spesielt behov hos jegerne. Man ønsket en hund som kunne bringe inn skadeskutt eller dødt vilt etter at skuddet hadde falt. Retrieveren har fått navnet sitt av det engelske *retrieve*, som betyr å hente. Kravet til denne typen jakthunder var svært høye, da de skulle være apporteringsvillige, lette å dressere, samarbeidsvillige, sosiale, hardføre og ha god hukommelse.

Flattens historie begynte omkring år 1830. Den har en noe uklar opprinnelse, som den har til felles med de øvrige engelske retrieverrasene. Den var den første store retrieverrasen, og ble omkring århundreskiftet betraktet som uunnværlig for enhver jeger.

Rasens opprinnelse går som sagt over 170 år tilbake. På den tiden begynte enkelte jegere å avle opp jakthunder som skulle bringe viltet inn etter skuddet. Til denne avlen brukte de datidens tilgjengelige jakthunder. En hundetype, som menes å ha dominert dette avlsarbeidet, var *the waterdog*, som var en god apportør. Omkring år 1850 begynte retrieveren for alvor å ta form via krysninger mellom forskjellige waterdogs, setter og enkelte hyrdehunder.

Da man ønsket å foredle dette materialet, ble oppdretterne oppmerksomme på den såkalte St. Johnshunden fra Newfoundland. Dette var en hundetype/skipshund som ble brakt til England av nordamerikanske fiskere. Disse St. Johns-hundene var særdeles gode apportører og minnet om den moderne flatcoated retriever. Den var middelstor og kraftig bygd, hodet var langt med et svakt markert stopp, pelsen var kraftig og halen og bena hadde korte faner. Fargen varierte mellom ensfarget svart, brun eller sandfarget og kunne ha forskjellige tegninger.

Tross den dominerende rollen som waterdogs og St Johnshunden har hatt i utviklingen av retrieveren, må man ikke se bort fra den rollen som setteren (bedre søk, bevegelse og eksteriør) og datidens hyrdehunder (bedre dresserbarhet) har hatt. Av rasen setter, var det to settertyper som ble brukt, den ene var gordon setter som vi har i dag, og en utdødd setter ved navn All-black-setter.

Flatten har hatt flere navn, den har blitt omtalt som smooth coated retriever og liver coated retriever. Rundt 1860-åra gikk den under navnet wavy coated retriever. Collien ble krysset inn for å øke intelligensnivået og gi en glattere pels. Forandringen i pelsstrukturen kom av at dette var et pluss når hunden skulle arbeide i vann.

Flatten fikk sitt nåværende navn år 1870. Inntil da hadde den gått under betegnelsen Wavy coated retriever. I 1870-åra stabiliserte den seg for alvor som den type vi kjenner i dag. Æren for dette avlsarbeidet er Mr. S.E. Shirley, som på sin eiendom i Warwickshire hadde et stort antall flatter. Han drev et systematisk avlsarbeid for å frambringe den typen som rasen bærer preg av i dag. Han krysset etter all sannsynlighet inn både labrador og collie for å få det resultatet han strebet etter. Shirleys hunder hevdet seg godt både på utstilling og i konkurranser. En av hans mest kjente flatter var en hann. Denne hannen, Zelstone, var en flott avlshund som ga gode og typelike hunder med forskjellige tisper. Man kan også nevne at Moonstone fra midten av 1800-tallet som var en flott jakthund og aldri ble slått i

utstillingsringen, var etter Zelstone. Rundt 1900 ble det sagt at alle championer hadde Moonstone i sine linjer, og kanskje er det derfor de fleste flatter stammer fra hans blodslinjer.

Shirleys arbeid ble ført videre av spesielt Harding Cox (Black) og H.R. Cook (Riverside). Cox er ment å ha bidratt til å skape flatcoatens typiske hode. Både Cox og Cook var tilhengere av å beholde en "dual-purpose" hund.

Flatten var i mellomkrigstiden i nedgang, men W. Southam og W. Phizaklea (Atherbram) var suksessrike oppdrettere i denne perioden. Southam produserte via intensiv linjeavl bra hunder, men denne linjeavlen ble også Southams feilskjær, idet han glemte å tilføre nytt blod. Linjene ble for tette, og på slutten av 30 årene sluttet han avlsarbeidet. Phizaklea er den oppdretter som kom til å bety mest for etterkrigstidens oppdrettere. Andre verdenskrig kom til å ramme flatten veldig hardt, så ved krigens avslutning hadde man kun enkelte hunder av god kvalitet til rådighet for et kommende avlsarbeid. Ved hjelp av et stort og stabilt arbeid fikk framgangsrike oppdrettere igjen etablert rasen. I dag kan man se resultatet av dette avlsarbeidet i den stamme av flatter, med gode jaktanlegg og av god type, som nå er bærende for avlen.

FCI anerkjente rasen allerede i 1935, og rasen skal ha vært en mye benyttet brukshund under første verdenskrig.

Den første flatten kom til Norge og Tønsberg i 1912, og ble importert fra England av Lorenz Bruun. Dette var den antatt eneste av sin rase i Norge på den tiden, så vi regner at rasens historie i Norge begynte i 1970. Ninni Thurmann Moe importerte da tispas Apports Shimmy, "Shimmy", fra Sverige. Shimmy stammet fra Int NordUCH Black Penny of Yarlaw, som var Sveriges første flat. Hun var også den første norskeide flatten som ble utstillingschampion.

Det kom etter hvert flere hunder inn til landet, både fra England, Sverige og Danmark, og det første kullet ble født i 1972 etter svensk far og engelsk mor, hos Bjørg Haldis og Finn Tore Lie – Flagoline's Kennel. Det ble frem til 1975 importert mange flatter til Norge, som representerte forskjellige blodslinjer (og selvsagt da type), som det skulle arbeides videre ut fra. Når avlen var i gang fikk vi en del forskjellige typer flatter, noen var små, lette og med dårlig benstamme og andre lignet newfoundlandshunder. Flatten ble en veldig populær rase som økte raskt i populasjon, noe som gjorde avlsarbeidet vanskelig. Heldigvis har en del dyktige oppdrettere klart å ivareta rasens sunnhet og særpreg.

Det har blitt produsert 4 stamtavlebøker så langt for vår rase. Den første ble utgitt i 1991 og senere har vi fått rasebøker i 2001, 2006 og 2010.

Overordnet mål for rasen

Det er sterkt ønskelig at rasen beholder sine dual purpose-kvaliteter. Det vil si at det tilstrebes å beholde god helse forent med rasens fordelaktige eksteriør og dens egenskaper som appporterende hund. Arbeidet for å opprettholde og videreutvikle disse egenskapene skal ikke gå på bekostning av rasens ønskede temperament. Det skal opprettholdes et kontinuerlig fokus på helse og kartlegging av eksisterende og nye sykdommer i rasen.

Rasens populasjon

Registreringstall, antall kull og gjennomsnittlig kullstørrelse

Det ser ut som om registreringstallene har stabilisert seg på et omtrentlig tall på mellom 400 og 500. Antall kull varierer noe, men to år skiller seg litt ut, 2011 og 2010

Sett over tid har kullstørrelsen vært stabil. FCR har de siste fem år stort sett hatt en noe større gjennomsnittlig kullstørrelse enn de andre retrieverrasene. Rasen er sett under ett meget produktiv. Noen mørketall må vi regne med ettersom dødfødte og ikke levedyktige valper ikke registreres.

Tabell 1: Registreringstall, antall kull og gjennomsnittlig kullstørrelse

Registreringsår	Registreringstall	Antall kull	Gjennomsnittlig kullstørrelse
2008	425	54	7,87
2009	453	59	7,68
2010	507	71	7,14
2011	360	49	7,35
2012	466	62	7,52

Innavlsgrad

Det er utarbeidet en liste (se vedlegg 1) over alle kull født de siste fem år med fødselsdato, antall registrerte valper i hvert kull og innavlsgrad på nevnte kombinasjoner. Kombinasjonene ligger også i en egen kulloversikt for samme periode med mor og far. Det er en generell forståelse blant oppdrettere og hanhundeiere for at innavlsgraden skal holdes under NKKs anbefalte grense.

Tabell 2: Generell statistikk innavlsgrad siste 5 år

År	2008	2009	2010	2011	2012
Antall kull	55	57	72	44	58
Antall valper	436	444	494	342	413
Innavlsgrad	2,907	1,417	1,728	2,288	1,682

Bruk av avlsdyr

For alle raser er det viktig at det er nok ubeslektede hunder som brukes i avl. Som en generell regel skal en hund ikke ha flere avkom enn 5% av antall registrerte hunder innen rasen i løpet av en generasjon (=5 år). Hvis man eksempelvis regner ut fra et snitt på 450 fødte valper per år de siste 5 år, vil dette si ca. 112 avkom - for hele hundens liv.

Likevel må man være oppmerksom på en del faktorer som blir forsterket ved såpass høye tall. Konsekvensen av matadoravl er at mange hunder i neste generasjon er i slekt med hverandre. Dette kan derfor øke faren for innavl i en rase, og den effektive populasjonen bør ikke være for lav. Vi må fokusere på hvordan avlsdyrene brukes. Hvor mange av hundene brukes i avl? Er man flink til å bruke like mange hannhunder som tisper? Er de mye brukte avlsdyrene i slekt? Dersom mange nære slektninger blir mye brukt, og disse slektningene i tillegg har fedre som er mye brukt, vil den genetiske variasjonen synke og gi falsk trygghet på lang sikt. Det er viktig å bevare størst mulig genetisk bredde fremover, for det som går tapt forsvinner for alltid.

Vedlegg 3: Generell avkomsstatistikk fra Dogweb, viser avlsdyr, hvor mange avkom de har i hvilke kombinasjoner, samt HD-statistikk på avkommene.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Oppdrettere og hanhundeiere importerer mange individer, også sperma, fra utlandet. Dette er fremdeles et særdeles viktig tilskudd til stammen. Det oppfordres til fortsatt internasjonalt samarbeid, men parallelt med dette må det også foregå en bevisstgjøring på nye og eksisterende helsespørsmål, herunder en informasjonsutveksling over grensene. En oversikt over alle importører siden 2008 viser det totale omfanget (se vedlegg 2).

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Arbeide for å øke den effektive populasjonen.
- Balansere forholdet mellom antall tisper og antall hanner som går i avl.
- Øke forståelsen for viktigheten av en bred avlsbase. Dette innebærer å øke bevissthet og kunnskap om innavlsgrad og avlsbase.
- Ta vare på flere genetiske kombinasjoner selv om individene skulle vise seg å ikke være store stjerner.
- Arbeide for en lav innavlsgrad. NKK anbefaler maksimalt 6.25% for en kombinasjon.
- Den gjennomsnittlige innavlsgraden i rasen holdes under 2,5% over tid.
- Arbeide for å spre avlen over tid. Dette svært viktige prinsipp vil kunne ha stor effekt på sykdomsbekjempning og på ønskede egenskaper. Det er en stor fordel å lære mer om hva et individ produserer innen man avler videre på det.
- Kartlegge kvaliteter hos avlsdyrenes avkom i forkant av fortsatt avl på disse.
- Søke å stimulere oppdrettere og hannhundeieres historiske kunnskap og innsikt, og deres generelle interesse for rasen i et internasjonalt perspektiv.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Øke antall ulike individer som går i avl, med spesielt fokus på antall hanhunder.
- Arbeide for å formidle informasjon ut til medlemmene via tilgjengelige medier. Disse mediene inkluderer Retrievernytt, Hundesport, klubbens websider, Facebook m.m.
- Holde kontinuerlig fokus på valg av avlsdyr.
- Regler for oppføring på valpelisten skal evalueres jevnlig.
- Opplyse om risiko ved matadoravl.
- Oppmuntre til bruk av uvanlige linjer og hannhunder som øker avlsbasen.
- Spre kunnskap om aktuelle problemstillinger innenfor genetikk.
- I større grad benytte oss av samarbeid over landegrensene.
- Spre informasjon om nytten av Dogweb og andre tilgjengelige fora i inn- og utland.
- Vurdere og diskutere hvorvidt man kan innføre tiltak for å begrense en hannhunds bruk oppad ved antall valper. Eksempelvis får ikke svenske oppdrettere sette kull på valpelisten hvis hannhunden har fler enn 75 registrerte valper i Sverige, eller 100 i verden. Man skiller selvfølgelig også her mellom raseklubb og nasjonal kennelklubb.
- Utarbeide kontakt mot aktuelle oppdrettere og hannhundlister i utlandet, for eksempel ved hjelp av linker til andre klubbers hannhundlister.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Flatcoated retriever er en relativt frisk rase med mange helsemessige fortrinn. Det er viktig å poengtere at RAS-dokumentet ikke er ment å skulle sykliggjøre rasen. Likevel har vi også våre utfordringer. Vi har flere alvorlige sykdommer som rammer våre flatter og som vi vet lite om. Vi har liten eller ingen rapporteringsplikt, ingen registreringsplikt, og mange savner også en generell vilje til å få denne informasjonen til overflaten. Vi bør alle jobbe mot en enighet om hvordan vi skal håndtere slik informasjon, enten det gjelder de enkelte tilfeller eller hva man skal gjøre med informasjonen i etterkant.

Helseundersøkelsen vil gi en indikasjon på gjennomsnittlig levealder, og vi vil kunne vurdere situasjonen i forhold til andre raser. Helse er relativt og målbart på samme tid, og en kartlegging må nødvendigvis basere seg på registrering av tilfeller. Vi bør i første rekke se på om vi kan gjøre noe for registreringsplikt på de lidelsene som forekommer i vår rase, for eksempel patella luksasjon, RD (tidligere PNP) og hypotyreose.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

HD/AD: Vi har ikke et AD-problem på rasen, noe denne AD-statistikken viser. HD-statistikken holder seg også relativt konstant. Den generelle avkomsstatistikken (vedlegg 4) vil også vise enkelte hanhunders HD-prosent.

Tabell 3: HD og AD – statistikk for de 10 siste år

Antall avkom: 4569	HD	HD %	AD	AD%
Totalt	2730	59,8%	699	15,3%
Fri	2600	95,2%	681	97,4%
Svak	94	3,4%	10	1,4%
Middels	25	0,9%	7	1%
Sterk	11	0,4%	1	0,1%

Renal dysplasi (RD, tidligere betegnet som PNP) er en dødelig nyresykdom som svenskene har kartlagt i en årrekke. Renal dysplasi karakteriseres av en unormal utvikling av nyrevevet. RD ble tidligere kalt PNP, eller “juvenil progressiv nefropati”. Man siktet da først og fremst til en kronisk nyresykdom som rammet unge individer, men begrepet PNP brukes nå internasjonalt som et mer omfattende begrep, om flere ulike kroniske nyresykdommer som utvikler seg raskt. Denne sykdommen kalles nå mer spesifikt for renal dysplasi. Vi må komme til enighet om hvordan situasjonen skal håndteres.

Patellaluksasjon betegner den tilstanden hvor patellaen (kneskålen) ikke lenger ligger stabilt på plass. Den glipper ut av stilling – den lukserer. Det er en kjensgjerning at PL forekommer i rasen. Før vi får mer konkrete tall for Norge, er det vanskelig å si noe spesifikt om forekomst. Vi bør diskutere om vi ønsker registreringsplikt for denne sykdommen. NKK har nå åpnet for registrering av denne sykdommen.

Epilepsi er en diagnose som brukes på sykdommer som karakteriseres av epileptiske anfall som skyldes unormale forhold i hjernen.

Spondylose er en ryggglidelse som er karakterisert ved beinpåleiringer i enden av virvellegemene. Flattene antas å være spesielt utsatt for å få det i ung alder i forhold til mange andre raser. Stemmer dette, og hva kan man gjøre for å få kartlagt forekomsten? Det antas at tallene når det gjelder denne sykdommen er svært diffuse. Vil helseundersøkelsen fortelle oss noe om hvor mange flatter som utvikler det i ung alder og i hvor stor grad dette er arvelig?

Veterinærer og forsikringselskaper melder om forekomst av **allergi, atopi og andre hudproblemer**. Allergier kjenner vi til som sammensatte problemstillinger også på vår rase. Veterinærfaglige vurderinger, blant annet fra Dr. Baddaky (desember 2013) (http://www.draddaky.no/de_vanlige_hudproblemene_hos_hund) viser at atopi har høyere forekomst hos enkelte raser og at det forekommer hyppigere på enkelte linjer. Helseundersøkelsen 2013 vil hjelpe oss til å vurdere prioriteringer og eventuelle tiltak på disse områdene.

Flatcoated retriever har en relativt høy forekomst av **kreft**. Ytterligere opplysninger angående denne sykdommen vil komme frem etter at resultatene fra helseundersøkelsen foreligger, sammen med informasjon fra forsikringsselskapene.

Øyesykdommer

Vi har en godt innarbeidet praksis med øyelysing av vår rase. Dette gir oss godt grunnlag for å si noe om forekomst av øyesykdommer, i alle fall hos tiltenkte avlsdyr. Øvrige individer blir i liten grad lyst. Problemet for vår del er at en hel del anmerkninger ikke nødvendigvis kan kalles øyesykdom, og at tolkningsmåten er forskjellig. Disposisjon for utvikling av primært glaukom (grønn stær) avdekkes ved gonioskopi, en type øyelysing som ikke er obligatorisk, og det skjuler seg nok mørketall her.

For å komme på valpe listen i dag må dog det ene av avlsdyrene være uten anmerkning. Følgende anmerkninger er registrert de senere årene. Vi gjør oppmerksom på at summen med anmerkninger vil ikke stemme nøyaktig med totalt antall, ettersom enkelte hunder har mer enn en type anmerkning. I tillegg vil enkelte av de samme hundene være lyst hvert år. Hvorvidt anmerkningene er endret på de ulike individene, vil heller ikke komme frem av listen:

Tabell 4: Øyesykdommer

	2008	2009	2010	2011	2012
Uten anmerkninger	143	143	144	89	110
Dichtichiasis/Ektopiske cilier (feilstilte øyehår)	16	24	18	19	21
Mistenkt PRA	-	-	-	-	1
PRA	2	-	1	-	-
Katarakt (ikke medfødt)	16	20	22	25	28
RD	-	3	3	3	4
L.Pectinatum Abn. (påvist)	2	6	1	-	1
Fibrae latae laminae					
PPM (pers. pupillmembran)	-	-	-	1	3
PHTVL/PHPV grad 1 påvist	-	-	1	1	1
PHTVL/PHPV grad 2-6 uttalt	-	-	-	-	1
Ektropion/makroblefaron	-	-	1	4	1
Entropion	-	3	-	1	-
Annet ikke medfødt	-	-	3	1	-
Occlusio	2	-	-	-	-

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Tradisjonelt har flatcoated retriever hatt særdeles god fertilitet og god reproduksjonsevne. Det ser ut til at de siste årene har gitt en oppsving i antall tomme tisper og små kull, uten at den gjennomsnittlige kullstørrelsen har gått nevneverdig ned. Dette skyldes blant annet at tomme tisper og hele kull som dør, ikke registreres, og dermed ikke påvirker denne statistikken.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- I løpet av første revisjonsperiode skal det på bakgrunn av tallmateriale, blant annet fra helseundersøkelsen, settes opp enkelte prioriteringsområder innenfor helse.
- Kartlegge om forekomst av valpedødelighet er av en slik grad at det bør gjøres tiltak eller settes mål.
- Registrere hele kull som dør og valper som dør før, under eller etter fødsel.
- Kartlegge herpes eller påviste bakterier.

Prioritering og strategi for å nå disse målene:

- Spre oppmerksomhet rundt prinsippet om å spre avlen over tid, fordi det kan gi gunstig kunnskap om helse i enkelte linjer og hos enkeltindivider.
- Få en oversikt over konkret forekomst av sykdommer gjennom helseundersøkelsen, forsikringsselskapenes materiale og eventuelt andre undersøkelser og statistikker.

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Antall FCR som starter og oppnår premiering på jaktprøver har gått kraftig opp i Norge. Retrieverprøvene har blitt stadig mer populære, og det har foregått en formidabel innsats på rekrutteringssiden. Vedlegget dokumenterer til dels denne funksjonens popularitet.

Det anses som uhyre viktig at man også i fremtiden beholder et fokus på de jaktlige egenskapene. I tillegg til den rene apporteringsfunksjonen er det takket være de jaktlige egenskapene at rasen også egner seg til et vidt register av aktiviteter og bruksområder. Et ledd i dette arbeidet er å tilpasse mental-/funksjonsbeskrivning for retriever. En innføring av funksjonsbeskrivning vil si noe om hvordan situasjonen er, og om hvorvidt situasjonen er som ønsket eller om den kan forbedres.

Det eksisterer en bekymring for at retrieverprøvene ikke alltid tar høyde for de rasespesifikke forskjellene.

Vedlegg 4: Oversikt over alle jaktpremierte flatter på norske prøver i 2012.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Forhindre at rasen deles i en jakttype og en showtype. Vi ønsker å bevare og eventuelt forbedre rasen med dual purpose kvaliteter og god samarbeidsvilje.
- Øke bredden i deltakelse på alle nivåer, på jaktprøver for retrievere.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Kartlegge status for mentalitet og funksjonelle egenskaper.
- Ytterligere stimulere interessen for jaktprøver og andre aktiviteter som ivaretar rasens egenskaper.
- Stimulere til oppdretteres rekruttering av egne valpekjøpere til retrievertrening, merittering og/eller praktisk jakt.
- Utarbeide prioriterte tiltak og imøtekomme behov på bakgrunn av hva helseundersøkelsen 2013 viser av eventuelle mentale utfordringer.
- Legge til rette for kommunikasjon med jaktprøvedommere om enkelte rasespesifikke særtrekk som jakthund.
- Opprette en kompetansegruppe på området mentalitet og bruksegenskaper. Arbeidsgruppene skal se nærmere på behov og muligheter for eksisterende og eventuelt nye beskrivningsformer for mentalitet.
- Fra 1.1.2014 innføres det i Sverige en stambokført funksjonsbeskrivelse for retriever. Vi avventer denne og vil se på om den kan brukes også her.
- Arrangere kurs med spesielt fokus på retrieveregenskaper.
- Opprettholde fokus på rekrutteringsarbeid.
- Bevisstgjøre om at rasen er sent utviklet mentalt.
- Det arbeides med en liste over samtlige jaktmeritterte flatter i Norge. Dette nyttige dokumentet vil ligge tilgjengelig på raserådets område på klubbens hjemmeside.

Atferd

Atferdsproblemer

Atferd er den uttrykte delen av hundens mentalitet. Noen eiere har problemer med hundens atferd fordi de har urealistisk eller feilaktig oppfatning til hva en flatcoated retriever egentlig er. De kjenner ikke til at det er en rase med mye arbeidslyst og energi. Disse faktorene kan ofte føre til atferd som ikke er ønsket eller forventet. Noen eksempler kan være:

- Separasjonsangst
- Destruktivitet
- Uregjerlig i møte med andre hunder og mennesker

En flat er utpreget sosial, og det stiller krav til solid egeninnsats. Det er viktig at oppdrettere og eiere har fokus på dette i sitt arbeid med rasen. Atferdsproblematikk er et eget punkt i helseundersøkelsen, og resultatene av denne vil si noe om forekomst.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Øke kompetanse på atferd.
- Øke bevisstheten om sammenhenger mellom mentalitet, bruksegenskaper og atferd.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Lage en oversikt over eventuelle atferdsutfordringer som kommer fram blant annet via helseundersøkelsen.
- Spre kunnskap om sammenheng mellom mentalitet, bruksegenskaper og atferd, for eksempel ved artikler i medlemsblad og på nett, og kurs for eiere av rasen.
- Den planlagte kompetansegruppen på området mentalitet og bruksegenskaper er også tenkt å skulle ta for seg atferd.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

I følge rasestandarden skal helhetsinntrykket av en flatcoated retriever være våken, aktiv og middels stor med et intelligent uttrykk. Den skal være kraftig uten å virke tung, og elegant uten å virke spinkel. Det vil si at det er høyst uønsket at rasen blir for tung, for grov, overdreven og med for mye masse. Det er sterkt ønskelig at rasens eksteriør står i forhold til opprinnelig bruksområde.

Størrelse har vært på agendaen i mange år. Det ser ut til at det nå er enighet blant oppdrettere om at vi har hatt en utfordring blant annet når det gjelder mankehøyde, og at det bør være et felles fokus på å holde rasen innenfor standard. Likevel er proporsjoner, konstruksjon og helhet viktig og bør ikke overskygges av et ensidig fokus på centimeter.

Overdrevne eksteriørtrekk.

Den generelle oppfatningen av flatcoated retriever er at den er en funksjonelt meget sunn rase, også når den oppfylder rasebeskrivelsen. BSI (breed specific instructions) nevner likevel øyne som et punkt, og de altfor dyptliggende øynene som man noen ganger kan se på et fint eksemplar av rasen, bør tas ad notam.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

- Bevare rasens funksjonelle eksteriør, med fokus på rasedetaljer, konstruksjon og en type som ikke er for spinkel, for overdreven eller tung.

Prioritering og strategi for å nå målene

- Utvikle samarbeid og informasjonsutveksling mellom eksteriørdommere, jaktprøvedeltakere, oppdrettere og hannhundeiere om forståelse for sammenheng mellom konstruksjon og funksjon.
- Stimulere interessen og forståelsen for utstilling blant de aktive så vel som de alminnelige eiere av en flatcoated retriever.
- Det bør tilrettelegges for eksteriørdommere å besøke jaktprøver for retriever, for på denne måten å skape diskusjon omkring koblingen mellom funksjon og eksteriør
- invitere jaktmiljøet til deltakelse i utstillingsaktiviteten, for å skape forståelse for et øye på eksteriør, også i avl av jakthunder.
- Å stille spørsmål ved om våre hunder fortsatt er for høye i forhold til rasestandarden. NRK gjennomførte i 2003 og 2004 målinger på 14 utstillinger i Norge. Målingene gjennomført av eksteriørdommere, og ble gjort på både ute- og innendørsutstillinger

fra Trøndelag i nord til Kristiansand i sør. Det bør diskuteres hvorvidt det er ønskelig å gjennomføre ytterligere målinger på sikt. (se vedlegg 6-9)

- Undersøke hvorfor påmeldingsantallet på utstillinger i Norge synker.
- Stimulere til oppdretteres rekruttering av egne valpekjøpere til utstilling
- Informere og bevisstgjøre eksteriørdommere om at rasen er sent utviklet. Man har sett tendenser til at unge hunder som er mer utviklet enn alderen skulle tilsi blir satt opp på utstilling. Dette er ikke nødvendigvis en feil, men vi ønsker likevel en bevisstgjøring av problemstillingen er ønskelig.
- Beholde et kontinuerlig fokus på rasedetaljer.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

En overordnet forutsetning for håndtering av helse, eksteriør og bruksproblematikk er en fortrinnsvis genetisk avlsbase. Det er derfor sterkt ønskelig at fokus på genetisk variasjon styrkes og at det legges til rette for en økning og videreutvikling av avlsbasen. En forståelse for et felles fokus vil promotere samarbeid. Det ultimate mål er en dual purpose rase som er frisk og funksjonell.

Plan for videre arbeid i klubben:

Samarbeid mellom raseklubb, eksteriørdommere, jaktprøvedommere, hannhundeiere og oppdrettere skal utvikles. Vi må ikke miste av syne at RAS skal være et levende dokument og et kart som stadig tilpasses et terreng i endring. En kontinuerlig kommunikasjon mellom alle aktører er en forutsetning for at arbeidet tjener rasen og at fokus rettes fremover, på ny og gammel kunnskap og gjensidig respekt og forståelse.

Vedlegg

Alle vedlegg det refereres til, finnes på hjemmesiden til Norsk Retrieverklubb, www.retrieverklubben.no